

DUVAR: TARİH GERİ DÖNÜYOR - DENİZ ÜLKE ARİBOĞAN (KİTAP İNCELEMESİ)

Sezin İBA GÜRSOY

Yrd. Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü

seziniba@klu.edu.tr

Türkiye İş Kadınları Derneği kurucusu ve Oxford Üniversitesi CRIC (Center for Resolution of Intractable Conflict) merkezinde kıdemli öğretim üyesi olarak akademik çalışmalarını sürdüren Deniz Ülke Arıboğan, “Çin’in Gölgesinde Uzakdoğu Asya”, “Uluslararası İlişkiler Düşüncesi”, “Nefretten Teröre”, “Dil İnsanı Konuşur” başlıklı farklı eserlerinden sonra “Duvar” isimli çalışmasıyla dünya siyasetine ilgi duyan okuyucuyla ve akademisyenlerle buluşuyor.

Kitabın ana konusu duvarlı dünya stratejisinin giderek ulus-devlet sistemine hakim olması denilebilir. “*Dünyayı kasıp kavuran yeni bir politik ruhun dolaştığına*” inanan yazar bu yeni kitabında otoriter/totaliter rejimlerin yükselmeye başlamasıyla birlikte duvarlı bir dünya perspektifi ortaya koymaktadır. Bu bağlamda başlıkla, kitabın açıklamaya çalıştığı konu uyumlu olmakla beraber önümüzdeki dönemde bir duvarlar yüzyılından bahsedilmektedir. Duvarlı dünya fikri aslında yeni bir fikir değildir; yazar, Hadrian Duvarı, Çin Seddi, Dannevirke Duvarı, Silesia Duvarı ve Berlin Duvarı gibi örnekleri vererek her dönem duvarcı bir politik anlayışın olduğu tezini savunmaktadır.

Arıboğan; Duvar: Tarih Geri Dönüyor, başlıklı kitabını sekiz bölüme ayırarak, sistemli bir inceleme meydana getirmiştir. Bu bölümlere bakacak olursak; duvarların tarihsel şehir surları olarak ortaya çıkış hikayesi ilk bölümde anlatılmaktadır. Farklı örneklerden yola çıkan yazar, duvarların yaratılışının psikolojik alt yapısına da vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda “*hobbesçu korku*”, “*güvenlik ikilemi*” ve “*biz ve onlar*” gibi kavramları kullanarak savunma psikolojisi açısından duvarların önemine değinmektedir. Kitabın ikinci bölümünde duvarların küreselleşme ideolojisine ve aktörlerine karşı dikildiği tezi tartışılmaktadır. Yazar, Huntington, Fukuyama, Friedman gibi uluslararası ilişkilerin önde gelen düşünürlerinden alıntılar yaparak küreselleşme idealinin yavaş yavaş iflas etmeye başladığını, 21. Yüzyılın belirleyici aktörlerinin giderek içe kapanan, rekabetçi duvarlarla ve sınırlarla bölünmüş devletler sistemi olduğunu öne sürmektedir.

Arıboğan, üçüncü bölümde duvarların uluslararası göçe karşı olarak da yükselmek yönünde bir eğilim olduğunu iddia etmektedir. Uluslararası göçmenlerin sayısının giderek artmasıyla birlikte “duvarlı dünya” fikri de yükselmeye başlamıştır. Yazar, mültecilerin ve göçmenlerin iş gücü piyasalarını etkilediğini ve endüstriyel aşamanın en son noktasına ulaşıldığını (*Endüstri 4.0*) düşünmektedir. Bununla birlikte Avrupa’da popülizmin ve sağ partilerin yükselişi ile birlikte duvarlar korkunun, farklılığın, ayrımcılığın da sembolü haline gelmiştir. Dördüncü bölümde enformasyon çağında siber tehlikeye karşı devletlerin önündeki farklı seçenekler ortaya koyulmuştur. Beşinci bölümde ise Asya’nın küllerinden doğan yıldızı Çin’in yayılcılığına karşı oluşturulan korumacı duvarlardan ve duvarın meşruiyet kaynağı olarak Kuzey Kore sorununu gündeme taşımaktadır.

Kitabın altıncı bölümünde yeni sistemin eski aktörü Rusya’nın ve buna bağlı olarak Türkiye’nin duvar stratejisinden bahsedilmektedir. Yazar son dönemde yaşananları bir otoriterleşme süreci olarak değerlendirirken duvarların otoriter yönetimlerin beslenebileceği bir ortam yarattığını iddia etmektedir. Yedinci bölümüyle kitap kendi tezini doğrular nitelikte bir anlatımla duvarların aslında demokrasiye karşı da dikilmeye başlandığını ifade etmektedir.

Son 10 yılda Batı dünyasında yaşanan tüm olumsuzluklar demokratik gelişmenin önüne ciddi anlamda set çekmiştir. Arıboğan, bu bölümde Hintli yazar Zakaria’nın en son yayımlanan makalesine atıfta bulunarak özgürlükçü olmayan demokrasilerin yükseldiğini öne sürmektedir. Bu bağlamda “*DUVARLI DEMOKRASİLERİN*” yolunun açıldığını, bu duvarların düşman devletlerin saldırılarına yönelik olmadığını açıklamaya çalışmıştır. Yazar son bölümde ise 21. Yüzyılda dünyayı neler bekliyor sorusuna cevap vermeye çalışmaktadır.

Yazarın temel argümanı tüm duvarların dünyayı daha fazla kısıtlayıp merkezileştirdiği, küreselleşmenin yerini tekrardan ulus-devletler ortamına bıraktığı yönündedir. Ona göre duvarlar sadece güvenlik sorunu açısından değil psikolojik olarak da ele alınmalıdır. Buradaki ironi kendilerini dış dünyaya karşı korumak için duvarlar örenlerin kendilerini hapsedilmiş olmak yerine aksine daha da özgür hissetmeleridir.

Değerlendirmelerini yaparken yazar, farklı anahtar kelimeleri sıklıkla kullanmakta, tarihsel bir bakış açısıyla konuları anlatmaktadır. Akademik referanslarla yazılmış olan kitap, akademisyenler, uzmanlar ve öğrenciler olmak üzere her kesimin anlayabileceği şekilde tasarlanmıştır. Hatta son dönemde dizi ve filmlerden örnekler veren yazar okuyucuyu güncel gelişmelerle de etkilemektedir. Bu noktada kitapta özellikle son yılların popüler TV dizisi “Games of Thrones” ‘dan çokça alıntı görmek mümkün. Dizinin senaryosuyla kitabın ana teması oldukça ilişkilendirilmektedir. Tüm bunların yanı sıra yazarın çok önemli bir yenilik olarak metin içinde QR kodu sistemini /yazılımını kullanarak konuyla ilgili tarihsel arka planı dolduracak videolara okuyucuyu yönlendirmesi hem ciddi bir yenilik hem de okuyucuyu konuya doğru çeken bir araç olarak düşünülmektedir. Tüm bu yönleriyle okunmaya değer bir kitap olarak raflarda yerini almıştır.

Kaynakça

Arıboğan, D.Ü. (2017). *Duvar: Tarih Geri Dönüyor*. İstanbul: İnkılap Kitabevi, ISBN: 978-975-10-3842-5.